

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. ... Ügyvédi Iroda által képviselt I.rendű felperes neveI. rendű és II.rendű felperes neveII. rendű felpereseknek, a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. november 25. napján kelt 33.G.40.900/2016/9. számú ítélete ellen a felperesek részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy érvénytelenek a peres felek között 2008. október 6-án írásban megkötött svájci frank alapú kölcsönszerződés következő rendelkezései:

A szerződés 9. pontjában foglalt azon rendelkezés, amely szerint

„A kölcsön folyósításának különös feltételei és további kötelezettségek:

A Bank a kölcsön(öke)t jelen Kölcsönszerződés aláírását követően folyósítja, ha az Adós/Adóstárs(ak) maradéktalanul teljesíti(k) az alábbi folyósítási feltételeket.

Egyoldalú tartozáselismerő és kiköltözési nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalva...”;

A kölcsönszerződés részét képező Lakossági Ingatlanfedezetes Hitelek Szerződési Feltételei 1.1. pontjának az a rendelkezése, amely szerint:

„A Bank a kölcsönt a Kölcsönszerződés aláírását követően akkor folyósítja, ha az Adós/Adóstárs(ak) maradéktalanul teljesíti(k) az alábbi általános folyósítási előfeltételeket.

Az Adós/Adóstárs(ak) a Banknak – a Bank által elfogadhatónak ítélt formában és tartalommal – benyújtja(benyújtják) az alábbi dokumentumokat:

az Adós/Adóstárs(ak)/Kezes(ek) jelen Kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettségére vonatkozó, egyoldalú tartozáselismerő és az Adós és az esetleges tulajdonostársak és hasznélvezők Ingatlan(ok)ra vonatkozó kiköltözési nyilatkozatát közjegyzői okiratba foglaltan;”;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint együttes jogosultaknak 84.000 (Nyolcvannégyezer) forint, továbbá 40.000 (Negyvenezer) forint + áfa első- és másodfokú együttes perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperesek módosított keresetükben az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. § (2) bekezdésére, a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaira alapítva azt kérték, a bíróság állapítsa meg, hogy tisztességtelenek, ezért semmisek a közöttük mint kölcsönvevők és az alperes mint kölcsönnyújtó között 2008. október 6-án írásban megkötött svájci frank alapú kölcsönszerződés következő rendelkezései:

A szerződés 9. pontjában foglalt azon rendelkezés, amely szerint

„A kölcsön folyósításának feltételei és további kötelezettségek:

A Bank a kölcsön(öke)t jelen Kölcsönszerződés aláírását követően folyósítja, ha az Adós/Adóstárs(ak) maradéktalanul teljesíti(k) az alábbi folyósítási feltételeket.

Egyoldalú tartozáselismerő és kiköltözési nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalva...”;

A kölcsönszerződés részét képező Lakossági Ingatlanfedezetes Hitelek Szerződési Feltételei 1.1. pontjának az a rendelkezése, amely szerint:

„A Bank a kölcsönt a Kölcsönszerződés aláírását követően akkor folyósítja, ha az Adós/Adóstárs(ak) maradéktalanul teljesíti(k) az alábbi általános folyósítási előfeltételeket.

Az Adós/Adóstárs(ak) a Banknak – a Bank által elfogadható formában és tartalommal – benyújtja(ák) az alábbi dokumentumokat:

Az Adós/Adóstárs(ak)/Kézes(ek) jelen Kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettségére vonatkozó, egyoldalú tartozáselismerő és az Adós és az esetleges tulajdonostársak és haszonélvezők Ingatlan(ok)ra vonatkozó kiköltözési nyilatkozatát közjegyzői okiratba foglaltan...”.

A kereseti előadás szerint a támadott szerződéses kikötések a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján azért tisztességtelenek, mert azzal, hogy a fogyasztóval tartozása közjegyző általi ilyen módon történő tanúsítását fogadtatják el, a fogyasztóra telepítik a bizonyítási terhet, így módon a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatják meg. A bizonyítási teher megfordulását a szerződéskötéskor előre megkövetelt közokiratba foglalt, „kvázi biankó” tartozáselismerő nyilatkozat eredményezi. Azáltal ugyanis, hogy a sérelmezett szerződéses kikötések kötelezővé teszik a tartozáselismerő nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalását és a követelés mindenkor összegének tanúsításaként a bank nyilvántartásait rendelik irányadónak, az azzal szembeni ellenbizonyítás terhére a fogyasztóra hárítják. A támadott tisztességtelen kikötések semmissége a szerződés részleges érvénytelenségére vezet akként, hogy azok kiesnek a szerződésből, a felekre nézve a továbbiakban nem jelentenek kötelezettséget, ezzel megszűnik annak a lehetősége, hogy a bank a felperesek tartozásának mértékét a bizonyítási teher megfordításával igazolja és a közjegyzői okirat alapján végrehajtást kezdeményezzen. Ugyanakkor a támadott szerződési feltételek semmisségéből eredően nem keletkezik olyan jogalap nélkül teljesített szolgáltatás, amelynek körében a feleket elszámolási kötelezettség terhelné.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, a felperesek által támadott szerződéses kikötések a perbeli fogyasztói kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján ipso iure nem minősülhetnek tisztességtelennek, tekintettel arra, hogy a követelés fennállásának közokiratban való elismerését a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 120-132. §-ai kifejezetten lehetővé teszik, a közokirattal szembeni alaki és tartalmi követelményeket is meghatározva, és nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely ezt a lehetőséget fogyasztói kölcsönszerződés esetében tiltaná vagy bármilyen feltételhez kötné. A közvetlen végrehajthatóság lehetőségét pedig a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. §-a kifejezetten nevesíti. A felperesek által kifogásolt, az alperest jogszabályi rendelkezések alapján megillető közvetlen végrehajtási jog érvényesíthetőségét biztosító, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő szerződéses kikötések nem lehetnek tisztességtelenek.

Arra figyelemmel, hogy a közokiratba foglalás által biztosított közvetlen végrehajthatóság kifejezetten biztosítéki célokat szolgál, e rendelkezések indokoltsága sem lehet kétséges, az alperesi követelés közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítése a felperesek számára is előnyösebb annál, mintha az alperes követelését egy huzamosabb és ennél fogva költséges peres eljárásban érvényesítené.

Az alperes véleménye szerint továbbá a felperesekkel szembeni igényének az alperesi nyilvántartások, illetve e nyilvántartások adatainak megfelelően közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat alapján történő érvényesítése esetén a szerződés kifogásolt rendelkezései nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy a felperesek tartozásuk jogcímét vagy összegét akár polgári peres eljárásban, akár végrehajtási eljárásban vitassák, nem zárják el a felpereseket az ezen eljárásokban rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségek igénybevételeitől és nem eredményezik a bizonyítási teher felperesek számára hátrányos megváltoztatását sem.

A támadott kikötések tisztességtelensége körében felperesek megalapozatlanul kifogásolják azt is, hogy tartozásuk mindenkor összegének közjegyzői okiratba foglalt tanúsítására az alperesi nyilvántartások alapján kerül sor. Az alperes számára ugyanis a perbeli szerződés megkötésekor hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 131. §-a kifejezetten előírta pénzügyi műveleteiről meghatározott tartalmú nyilvántartás vezetésének kötelezettségét, a 206. § (1) bekezdése továbbá úgy rendelkezett, hogy az alperes évente legalább egy alkalommal köteles a nyilvántartásai alapján készített kimutatást küldeni az ügyfeleinek. Az, hogy az alperesi nyilvántartás vezetése kogens jogszabályi rendelkezésen alapul, a Ptk. 209. § (5) bekezdése szerint azt eredményezi, hogy a kifogásolt szerződéses kikötések ipso iure nem lehetnek tisztességtelenek, mindezek mellett a kifejtettekre figyelemmel indokoltságuk sem lehet kétséges.

A nyilvántartásokhoz kapcsolódóan az alperes azt is hangsúlyozta, a felperesek tartozását a prudencia és a szolvencia követelményének betartásával, a pénzügyi felügyeleti szerv állandó ellenőrzése mellett működtetett rendszerben tartja nyilván, így fogalmilag kizárt, hogy önmagában a nyilvántartás módja a felek szerződéses jogainak egyensúlyát az alperes javára megbontsa, figyelemmel arra is, hogy az alperesi nyilvántartás szerinti tartozás összegének vitatása esetén az adósok, így a felperesek számára is több jogvédelmi eszköz áll rendelkezésre. Egyebekben a felek egyező akarattal állapodtak meg abban, hogy a kölcsön jogviszonyban történt teljesítések nyilvántartását az alperes végzi.

Az elsőfokú bíróság 2016. november 25-én meghozott 33.G.40.900/2016/9. számú ítéletével a keresetet elutasította, a felpereseket az alperes részére 25.400 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Ítélete indokolásában a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) melléklete 1.m. pontjában foglalt rendelkezésekre utalva, azokat értelmezve kifejtette, egyértelműen megállapítható, hogy a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján fogyasztói szerződésben az a szerződési feltétel minősül tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet saját szolgáltatása vagy áruja tekintetében jogosítja fel kizárólagosan a teljesítés megfelelőségének megállapítására, e rendelkezés nem a fogyasztó általi teljesítés megfelelőségének megítélésével kapcsolatos. A perbeli kölcsönszerződés keresettel támadott rendelkezései nem jogosítják fel az alperest annak egyoldalú megállapítására, hogy saját teljesítése szerződésszerű-e, a tartozáselismerő nyilatkozat funkciója az, hogy annak alapján – az adós tartozása mértékének a hitelező által történő megjelölése mellett – közvetlen végrehajtásra kerüljön sor, így fogalmilag kizárt, hogy az ezzel kapcsolatos szerződési feltétel bármilyen módon annak megállapítására jogosítaná fel a fogyasztóval szerződő felet, hogy saját teljesítése szerződésszerű-e. A keresettel támadott szerződési feltételek Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközése ezért nem volt megállapítható.

A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerinti tisztességtelenség vizsgálata körében az

elsőfokú bíróság rögzítette, a per tárgyává tett szerződéses rendelkezések a szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. §-a szerinti közvetlen végrehajtás alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezést tartalmazznak, a felperesek keresetükkel magát a Vht. 21. §-ában szabályozott közvetlen végrehajtás jogintézményének a fogyasztói szerződésekre történő alkalmazhatóságát kérdőjelezték meg. A fogyasztói szerződésekre vonatkozó kifejezett jogszabályi tiltás hiányában ugyanakkor a közvetlen végrehajtás jogintézménye fogyasztói szerződések esetén is jogszerűen alkalmazható, amennyiben ahhoz nem kapcsolódik olyan egyéb rendelkezés, amely a felek jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott C-32/14. számú ítéletében a Vht. 21. §-ában szabályozott jogintézményt nem találta ellentétesnek az Irányelv rendelkezéseivel, amiből az következik, hogy önmagában nem tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely fogyasztói szerződésben a Vht. 21. §-ában szabályozott közvetlen végrehajthatóság jogintézménye alkalmazásának lehetőségét biztosítja a fogyasztóval szerződő fél számára.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság kifejtette, a tartozás adós általi vitatásának hiánya a közvetlen végrehajtás jogintézménye alkalmazásának nem feltétele. A perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt. 206. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alperes, mint pénzügyi intézmény köteles volt évente legalább egy alkalommal írásbeli kimutatást küldeni a fogyasztó részére, a (2) bekezdés pedig úgy rendelkezett, hogy amennyiben az ellen a kézbesítéstől számított hatvan napon belül a fogyasztó írásban nem emel kifogást, az Üzletszabályzat vagy a szerződés eltérő rendelkezése hiányában a kimutatást elfogadottnak kell tekinteni. Fogyasztói kifogás hiányában tehát a nem vitatott, elfogadottnak minősülő kimutatás szolgál a közvetlen végrehajtás alapjául. Abban az esetben pedig, ha a fogyasztó kifogást emel a kimutatással szemben, a tartozás nyilvántartása megfelelőségének alátámasztása tekintetében a bizonyítási teher a kölcsönnyújtót terheli. Mindezekből az következik, hogy a keresettel támadott szerződési feltételek önmagukban nem eredményezik a bizonyítási teher fogyasztó hátrányára történő megváltoztatását, így nem ütköznek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába sem.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli szerződési feltételek a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel abban az esetben sem minősíthetők tisztességtelennek, ha egyébként a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközésük megállapítható lenne, tartalmukat tekintve ugyanis kizárólag a Vht. 21. §-ában szabályozott közvetlen végrehajtás alkalmazását lehetővé tevő, a jogszabály előírásainak megfelelően meghatározott olyan rendelkezések, amelyek semmiféle a fogyasztó számára hátrányos többlet elemet nem tartalmaznak, továbbá a jogintézmény kereteit meghaladóan a fogyasztóval szerződő fél részére nem biztosítanak többletjogot. Mindezek mellett a támadott kikötések nem tartalmaznak joglemondást, nem zárják el a felpereseket a tartozás összegének esetleges vitatásának lehetőségétől. Mindezekre figyelemmel tisztességtelenségük nem volt megállapítható, a kereset elutasításának volt helye.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, az ítélet megváltoztatását, a keresetük szerinti ítélet meghozatalát kérték. Az elsőfokú eljárásban előadottakkal lényegében egyezően továbbra is állították, a keresettel támadott szerződéses kikötések a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerint tisztességtelennek minősülnek. Ezzel összefüggésben az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakra figyelemmel azt is előadták, a perbeli kikötések nem egyszerűen a tartozásösszegezését tartalmazó, a Vht. szerződéskötés időpontjában hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése, valamint a Kjt. 112. § (1) bekezdése szerint a közvetlen végrehajtás megindításához szükséges végrehajtási záradék kiállításának előfeltételét jelentő közjegyzői ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazznak, hanem többletként a kölcsönfolyósítás feltételeként a közjegyzői ténytanúsítványban szereplő összegben a tartozás elismerését is előírják a felperesek számára, mégpedig anélkül, hogy a ténytanúsítvány

elkészítésére, tartalmára bármilyen ráhatásuk lenne. A tartozás ily módon történő elismerésével pedig a bizonyítási teher megfordul. Ezzel összefüggésben a BDT2015.3420. számon közzétett eseti döntésben foglaltakra is utaltak.

Hivatkoztak továbbá arra is, hogy a perbeli szerződési feltételek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak szerint is tisztességtelenek, azáltal ugyanis, hogy a kölcsön folyósításának feltételeként egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalását írják elő, azt teszik lehetővé a bank számára, hogy az ő tényleges teljesítésétől függetlenül határozza meg a vele szerződő fél kötelezettségét.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel.

Korábbi perbeli nyilatkozatait fenntartva kifejtette, a bizonyítási teherre a kölcsönszerződésből eredő bármilyen igény érvényesítése iránt akár az alperes, akár a felperesek által indított peres, illetve nem peres eljárásban, továbbá a végrehajtási eljárás során igénybe vehető, a Vht. 41. §-a, illetve a Pp. 366-370/A. §-ai szerinti jogorvoslati eljárásokban egyaránt a Pp. 3. § (3) bekezdésének és 164. § (1) bekezdésének rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni, attól függetlenül, hogy a keresettel támadott rendelkezések a szerződés részét képezik vagy sem. E kikötések tehát a felperesek hátrányára nem változtatják meg a bizonyítási terhet, a felek számára semmiféle további jogokat és kötelezettségeket nem állapítanak meg, mindösszesen az alperes jogszabályokon alapuló kötelezettségét deklarálják, nem tisztességtelenek.

A Kjt. 111. § (1) bekezdésében és 136. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással hangsúlyozta azt is, jogi jelentőségű tényről bárki jogosult ténytanúsítvány kiállítását kérni a közjegyzőtől, ez a lehetőség fogyasztói szerződések esetén sem kizárt és független attól, hogy azt a szerződésben a felek kikötötték vagy sem. Az alperes tehát a keresettel támadott szerződéses rendelkezésektől függetlenül jogosult volt arra, hogy a saját nyilvántartása szerinti tartozás nagyságáról közjegyzői tanúsítvány kiállítását kérje. Ebből is az következik, hogy az a szerződési kikötés, amely arra jogosítja fel az alperest, hogy saját nyilvántartásának tartalmáról közjegyzői tanúsítványt vegyen fel, ex lege nem minősülhet tisztességtelennek. A közjegyzői tanúsítvány csak azt igazolja, hogy az alperes nyilvántartásában a tanúsítvány szerint megjelölt összeg szerepel, ezen összeg helyességét azonban a közjegyző nem vizsgálja, az irányadó bírói gyakorlat szerint nem is vizsgálhatja (BDT2008.1854.). Azáltal tehát, hogy a fél közjegyzői okiratba foglaltja egy adott tény fennállására vonatkozó saját előadását, az adott tény nem válik bizonyítottá, csak az, hogy az arra vonatkozó nyilatkozatot a fél megtette, amint azt a Fővárosi Ítéltábla IH2016.149. számon közzétett határozatában is rögzítette. A keresettel támadott szerződési feltételek tisztességtelenségét ezen körülmények is kizárják. Ezzel összefüggésben alperes a Kúria Pfv.I.21.783/2016/5. számú eseti döntésére is utalt, azt állítva, ez a döntés is alátámasztja azt az álláspontját, hogy a felperesek által kifogásolt szerződéses kikötések a bizonyítási terhet nem változtatják meg a felperesek hátrányára. Hangsúlyozta továbbá, a Kúria ebben a határozatában kifejtette azt is, hogy a perbelivel azonos tartalmú szerződéses kikötések nem jogosítják az alperest egyoldalúan a szerződés értelmezésére, nem minősülnek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tisztességtelen kikötésnek.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a 93/13/EGK Irányelv és a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja értelmezése alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a keresettel támadott szerződéses kikötések nem jogosítják fel az alperest annak egyoldalú megállapítására, hogy saját teljesítése szerződésszerű-e, így a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközésük nem volt megállapítható. E részében a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetért az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában azt is, hogy a perbeli szerződési feltételek nem tisztességtelenek önmagában amiatt, hogy a Vht. szerződéskötés időpontjában hatályos 21. §-a – jelenleg hatályos 23/C. §-a – szerinti közvetlen végrehajthatósággal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaznak és ezzel összefüggésben helytállóan utalt az Európai Unió Bírósága C-32/14. számú ítéletében foglaltakra is, amely nem találta ellentétesnek az Irányelvben rögzített tényleges érvényesülés elvével azt a nemzeti szabályozást, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a szolgáltató és a fogyasztó között köziratba foglaltan létrejött szerződést a közjegyző végrehajtási záradékkal lássa el és a fogyasztó számára csak akkor teszi lehetővé a védekezést a tisztességtelen feltételekkel szemben, ha bírósági eljárást indít.

Az alperes közvetlen bírósági végrehajtás kezdeményezési joga – amint arra fellebbezési ellenkérelmében maga az alperes is utalt – nem a ténytanúsítványon, hanem a közjegyzői okiratba foglalt felperesi kötelezettségvállaló nyilatkozaton, mint ügyleti okiraton alapul, a végrehajtási záradék kiállításához nincs szükség a szerződő felek olyan tartalmú szerződéses megállapodására, hogy a végrehajtandó tartozás összegét saját nyilvántartásai alapján az alperes maga határozhassa meg.

Az alperesnek ugyanis a Kjtv. 111. § (1) bekezdése és a 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján a kölcsönszerződés keresettel támadott rendelkezései hiányában is lehetősége van arra, hogy közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérje a nyilvántartásai szerinti felperesi tartozás összegéről, továbbá arról a tényről, hogy felmondta a kölcsönszerződést. Ezen adatokról közjegyzői ténytanúsítvány kiállítása esetén pedig a Vht. 23/C. § (1), (2) és (3) bekezdésében, valamint a Kjtv. 112. § (1), (2) és (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel fennállnak a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve az azzal azonos tartalommal közjegyzői okiratba foglalt felperesi egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat, mint ügyleti okirat közjegyzői végrehajtási záradékkal történő ellátásának feltételei.

Mindezekből az következik, hogy amennyiben a keresettel támadott szerződési feltételek a közvetlen bírósági végrehajtás elrendeléséhez, a közjegyzői végrehajtási záradék kiállításához szükséges feltételek teljesítéséhez kapcsolódóan csak arra jogosítanak fel az alperest, hogy a vele szemben fennálló felperesi tartozás nyilvántartásai szerinti összegéről közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérje, ez a felek szerződésből eredő jogai és kötelezettségei tekintetében nem eredményezne a felperes hátrányára olyan egyenlőtlenséget, ami alapul szolgálhatna tisztességtelenségük megállapítására.

A perbeli szerződéses kikötések értelmében azonban a felperesek a kölcsön folyósításának feltételeként arra vállaltak kötelezettséget, hogy a kölcsönszerződésből eredő fennálló – mindenkori – tartozásuk mértékére az alperes nyilvántartásai alapján készült közjegyzői ténytanúsítványban foglaltakat fogadják el, illetve ilyen tartalmú ténytanúsítványt bocsátanak az alperes rendelkezésére. Vagyis az adós felperesek a szerződéskötéskor – még azt megelőzően, hogy részükre a kölcsön folyósítására sor került volna és így az alperessel szemben tartozásuk keletkezett volna – előre elismerték azt, hogy a kölcsönszerződésből eredően a jövőben bármikor fennálló (mindenkori) tartozásuk összege az alperes nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítvány szerinti összeggel azonos.

Kétségtelen, ez a felperesi nyilatkozat a tartozás esedékes és konkrét összegének megjelölése hiányában tartalma szerint nem minősül a Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésnek, joghatását tekintve azonban azzal azonos megítélés alá esik, mert az abban foglalt „biankó tartozáselismerés” folytán a felperesekre hárul annak bizonyítása, hogy a kölcsönszerződésből eredően nem áll fenn a közjegyzői ténytanúsítvány szerinti tartozásuk az alperessel szemben.

Alapítanul állítja az alperes fellebbezési ellenkérelmében a Pp. bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezéseire hivatkozással azt, hogy a keresettel támadott szerződéses kikötések a bizonyítási terhet nem változtatják meg a felperesek hátrányára, ezért a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerinti tisztességtelenségük nem állapítható meg. A Pp. 369. § a) pontja értelmében a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per indítására akkor is sor kerülhet, ha a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre. Az e rendelkezés alkalmazása körében kialakult, a Pp. Nagykommentárban kifejtettek értelmében is irányadónak tekintett bírói gyakorlat szerint az ilyen perekben a bíróság lényegében ugyanazokat a kérdéseket vizsgálja, amelyeket akkor kell vizsgálnia, ha a végrehajtást kérő a záradékolási kérelem helyett előbb peres úton érvényesíti követelését, amiből a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel az következik, hogy az ilyen perekben a végrehajtást kérőre mint jogot érvényesítő félre hárul annak a bizonyítása, hogy a végrehajtani kért követelése fennáll (BH1980.388.). Megfordul azonban a bizonyítási teher, ha a záradékolt okirat az adós elismerésén alapul és a Ptk.-nak megfelelő tartozáselismerést foglal magában, mert ebben az esetben az adósnak kell bizonyítania azt, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991.439.).

Mindezekre tekintettel egyértelműen megállapítható, hogy a keresettel támadott szerződéses kikötések szerinti, a kölcsön folyósításának feltételeként a felperesektől megkövetelt „biankó tartozáselismerő nyilatkozat” a végrehajtás megszüntetési, illetve korlátozási perben a bizonyítási teher megfordulását eredményezi, az adós felperesekre hárítja annak bizonyítását, hogy nem áll fenn a közjegyzői ténytanúsítvány szerinti tartozásuk. E szerződési feltételek ezért a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütköznek, ennél fogva szükségképpen tisztességtelenség, tisztességtelenségük megállapítását illetően a bíróságnak – az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettekkel szemben – nincs mérlegelési lehetősége.

A Kúria alperes által hivatkozott Pfv.I.21.783/2016/5. számú ítéletére alapított alperesi előadások figyelembe vételére a jelen perben nem volt mód, mert a hivatkozott felülvizsgálati határozat olyan perben született, amelynek tárgyát a jelen perbelitől eltérő tartalmú szerződési feltételek vizsgálata képezte.

Felperesek az elsőfokú eljárásban a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tisztességtelenségre nem hivatkoztak, arra figyelemmel pedig, hogy a keresettel támadott szerződési feltételek Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerinti tisztességtelensége megállapítható volt, az 1. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tisztességtelenségi ok fennálltának a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.a.-b. pontjaiban foglaltak szerinti hivatalbóli vizsgálatát a Fővárosi Ítéltábla szükségtelennek tartotta, ezért mellőzte.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és megállapította a keresettel támadott tisztességtelen szerződéses kikötések érvénytelenségét.

Az eredményes felperesi fellebbezés folytán az alperes pereszes lett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperesek 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból, valamint a kereseti és jogorvoslati illetékből álló első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2017. szeptember 19.

. Felker László s.k. a tanács
elnöke, előadó bíró
Dr. Bicskei Ildikó s.k. bíró

Levek Istvánné dr. s.k. bíró